

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.— ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Peter Rozman:

Kdaj bo bolje?

V sedanjem težkem času se delavstvo kaj rado izprašuje: »Kdaj bo bolje?« Delavstvo, kakor ves delavski razred, bi se moralo zavedati, da ne bo zboljšanja brez njegovega lastnega sodelovanja. Zavedati bi se moralo, da mora biti za tako nalogo pripravljeno in usposobljeno.

V prvi vrsti bi moralo delavstvo spoznati svojo veliko družabno in gospodarsko moč, in s tem tudi svojo vrednost za vso družbo. Ali je to spoznalo? Le pogledimo, kolike množice delavstva so neorganizirane! Vsa ta masa je brez enotnega in zavednega cilja. In vendar predstavlja kapitalizem enotnega, zavednega in trdnega organiziranega izsesavca. Ravno radi te velike neorganiziranosti je delavstvo razbito in tolikokrat žrtev raznih laži delavskih voditeljev in laži delavskih prijateljev. Ravno radi tega je pa tudi v zavesti neupoštevano in nima nikjer odločilne besede.

Ker ni delavstvo organizirano, je tudi toliko klečeplastva in hlapčevstva. Z drugo besedo: Ni značajev. Razni voditelji se približujejo le radi karijere. Mnogi zopet zataje svojega brata. Ni jim mar dobrobiti splošnosti, le svojo lastno korist imajo pred očmi. Taki značaji padajo v hrbet svojim tovarišem in delajo z delodajalcem z roko v roki v njihovo škodo. Taki značaji povzročajo med delavstvom razne spore in razdore — vse v korist svojega t. j. delavskega nasprotnika. Najbolj žalostno je pa to, da se niti ne zavedajo, kako sramoten posel opravljajo. Taki značaji ne morejo razumeti boja delavstva za vsakdanji kruh, še manj pa borbe za delavsko bodočnost.

In vendar je bodočnost odvisna od nas samih! Bodočnost more delati le visoko značajno delavstvo. Le tako delavstvo bo sposobno, da gre preko vsega, kar mu namečejo na pot, ki bi vodila v združitev. Zlasti mi krščanski socialisti se moramo zavedati tega in na to delovati. Če smo si delavci enaki pri stroju, pri krampih, pri vinogradskih delih itd., zakaj ne bi mogli ustvariti enotnosti tudi v boju za boljši kruh in za pravično mesto v človeški družbi? Prepričan sem, da bi bila ta enotnost že ustvarjena, ko bi jo moglo delavstvo graditi brez vsakega vpliva od spodaj navzgor. Ne pa ravno nasprotno, da tako zvani voditelji komandirajo in ukazujejo svoj »ne«.

Za delavca trpina mora veljati glavno pravilo: »Če si pošten delavec, spadava skupaj.« Toda brez vsake primesi. Vsak poizkus, da bi igrali vlogo ljudje izven delovnega odnosno izven kroga delovnega ljudstva, t. j. buržuji (k tem pa se prištevajo ne le buržuji po svojem družabnem položaju, ampak tudi tisti, ki pravijo, da so delavci, po svojem mišljenju in udejstvovanju pa buržuji), mora biti v kali zatrt. Taki ljudje namreč delijo delavce v raz-

Kaj je rudarsko delavstvo doseglo z gladovnimi stavkami

Zadnje borbe rudarskega delavstva, ki so skupno trajale 170 ur v gladi pod zemljo, bodo končale na dan 15. oktobra z znižanjem plač in znižanjem kuriva.

S tem dnem bodo nastopile sledeče minimalne plače: 1. kategorija 37 Din, 2. kat. 32,25, 3. kat. 27,75, 4-a kat. 23.— Din, 4-b kategorija 18,50 Din. Deputatni premog znaša od 7—9 vozičkov letno pri samcih, živečih s starši 3—5 vozičkov letno. Vse akordne postavke pa se znižajo za 3 odstotke. K temu pozivlja TPD delavstvo naj pridno dela in le tako bo njegova zaposlitev večja.

Vsa borba delavstva, v kateri je svoje življenje postavilo na kocko, ni nič zalegla. Če pomislimo, da je bilo samo iz rudnika trboveljskih revirjev od onemoglosti pripeljanih v bolnišnico 54 delavcev, kateri po večini še bolehalo, ni nikakor v skladu z sedanjo novo žrtvijo. Družba je od državnih železnic dobila 6000 ton mesečnega odjema več, vzlic temu pa še redukcije plač in, kar je še večja nesramnost,

da bo moral oni rudar ki premog producira, v svojem stanovanju pozimi prezebat.

Rudarsko delavstvo se je po 114 urni zadnji gladovni stavki vrnilo na delo pod pogojem, da se gori navedene redukcije omilijo in, da se vrše med tem časom pogajanja za novo kolektivno pogodbo.

Ne družba in ne rudarsko glavarstvo ni še do danes pozvalo delavskega zastopstva na razgovor. Pri izjavi rudarjev v rovih je bila navzoča rudarska oblast, ki ve kaj ima ukreniti.

Pri tem sklepu vztraja še danes rudarsko delavstvo. Diktata TPD ne sprejme, pač pa zahteva obojestranskega dogovora, ki ga obvezno skleneta obe strani.

To sporočilo velja prizadetim naj vse pravočasno ukrenejo. Za nadaljne posledice so odgovorni prizadeti. Rudarsko delavstvo pa od strani TPD sedanjega diktata ne sprejme in se bo pri takem postopanju borilo za življenje še naprej.

K borbi v tovarni „Ika“

Kranj. Že tretji teden stoji delavstvo tovarne »Ika« v nezlomljivi borbi za svoje upravičene zahteve. Podjetje še vedno trdovratno odklanja vsak sporazum in od časa do časa položaj še zaostruje. Nekatere delavke so že na novih službenih mestih, ostale pa bodo v najkrajšem času. Tako je vse preskrbljeno, da se prihrani podjetju veselje, da zlomi to upravičeno borbo. Privoščimo mu pa veselje v spoznanju, da brez delavstva ni podjetja in ne podjetnikov. Vemo, da je v ozadju te borbe ves kranjski kapitalizem, ki ima brezdvoma velik interes na tem, da se ta borba zlomi, ker bo slej ko prej tudi v ostalih podjetjih moralo delavstvo započeti slično borbo. Izključeno pa ni, da za tem gibanjem delujejo tudi politične sile. Povedali smo že, da delavstvo te borbe ni želelo, če mu je bila pa vsiljena, jo je sprejelo in jo bo tudi vzdržalo do konca. Pri tem pa nas prav nič ne motijo razne opazke in izjave, ki lansirajo v Kranju vesti na primer, da bo podjetje prenehalo z obratovanjem, da je že dana odpoved tudi nameščencem podjetja itd. Delavke so že pri izstopu iz dela bile odločene, da ne bodo šle na delo, dokler podjetje ne prizna njihovih upravičenih zahtev, pa če tudi podjetje obratuje ali ne obratuje. Kranjsko delavstvo daje tej

borbi močno moralno oporo. Pripravljeno pa je tudi, da materialno podpre svoje sodelavke v tej važi borbi. Edina izjema je delavstvo tovarne Semperit, v kateri vlada marksistična organizacija, ki seveda nima interesa, da delavstvo v Iki vzdrži borbo, nasprotno, celo težko čaka, da bi podjetje to borbo zlomilo. Potem bomo pa prišli mi, namreč marksisti. Tako ima ta borba v Iki sovražnike tudi v vrstah delavcev samih. Tisti, ki se potapljajo, so navadno v objemu ne glede v kakšnem poslanstvu potujejo. Pripravljeno smo bili vsak čas, da se ta spor poravnava potem obojestranskega sporazuma. Ker pa podjetje kot že rečeno sporazum odklanja, nosi tudi vso odgovornost za že nastalo škodo, ki jo pri tem trpi tako delavstvo, še v večji meri pa podjetje.

Vajenci in obrtno šolstvo

Ko je lansko leto celjski okrožni odbor tamkajšnjih obrtnikov zahteval od kr. banske uprave, da naj se uvede v Celju nedeljski pouk za obrtno nadaljevalno šolo, smo mi s posebno vlogo na kr. banski upravi proti temu protestirali. Letos pa je kr. banska uprava res nedeljski pouk na obrtno-nadaljevalni šoli prepovedala.

Prav je tako. Kakor vsak želi, da se v nedeljo oddahne od tedenskega dela, tako in še bolj si to želi mladina. Kaj vse bi radi naši obrtniki. Saj že v delavnikih delajo vajenci od zore do mraka, pa naj potem še v nedeljah ne bodo prosti.

Zeleti bi bilo, da se sploh na vseh, tudi podeželskih obrtno-nadaljevalnih šolah prepove nedeljski pouk.

Ne vemo kako se to sklada z zahtevo »Protituberkulozne lige« »mladini solca in zraka«. Ali ni ravno naša posebno delavska mladina vsled prevelikega napora pri učenju, nezdravih učnih prostorov tuberkulozna? Zdravimo tedaj pri temelju.

ne frakcije in organizacije. Če bi zavladala taka linija, bi bile tudi razne kupčije med popolnoma nasprotnimi delavskimi frakcijami nemogoče. Zavedni delavci bi jih gotovo odklanjali.

Vem, da je taka linija težka, zlasti v sedanjih razmerah. Vendar pa jo bomo morali tudi nadalje dosledno držati. To je prva naša naloga, pa tudi rešitev delavstva.

Lepo uspeli shodi v Laškem, na Jesenicah in Javorniku

Rudarji in kovinarji zahtevajo, da se čimprej izvede sanacijski fond za pasivne bratovske skladnice. Občine so dolžne, da pri tej akciji sodelujejo

Potek shoda v Laškem

Hudajama-Laško. V nedeljo, dne 23. septembra t. l. se je vršil v prostorih hotela »Savinja« v Laškem javen shod JSZ. Glavni namen shoda je bil, predložiti delavstvu kritičen položaj bratovske skladnice (pokojninske blagajne). Obrazložiti vzroke nastalega položaja in poiskati izhod in sredstva za sanacijo.

Udeležba je bila precej povoljna. Okoli 160 rudarev je z zanimanjem sledilo izvajanjem, iz česar se vidi, da se je začelo celokupno delavstvo zanimati za to propadajočo zavarovalno panogo, ki je za vsakega in za vse res življenjskega pomena. Da pa ni bila udeležba polnoštevilna, je največ kriv naš raztresen okoliš, ker je dosti slučajev, da so morali gotovi delavci priti po 2 uri daleč in ni čuda, če jih je nekaj izostalo. Potek shoda je bil miren, kajti tukaj mora vsak količnik zaveden rudar misliti, da to ni strankarska preklarija, ampak skrajni čas na enoten nastop delavstva, brez razlike svetovnega naziranja. Poročala sta tovariša Pukšič Lojze z Jesenic, stara korenina v strokovnem pokretu in Diacci Lojze, rudar in strokovničar iz Hudejame.

Iz referatov se je pokazala jasna slika, kako nujno je potrebna izvedba sanacijskega fonda. Bratovska skladnica dravske banovine je pasivna mesečno circa 150.000 Din. Vzroki k temu so: 1. vojna posojila, 2. razvrednotenje denarja po svetovni vojni in 3. stalno padanje članstva vsled vedno večjih redukcij po obratih, kar je glavno in največje zlo današnje dobe. Aktivno t. j. plačujoče članstvo pada, a upokojenci dnevno rastejo. Celokupno članstvo ljubljanske glav. brat. skladnice je znašalo leta 1925 16.721 in je do 31. decembra 1933 padlo na 9746 (to so kovinarji in rudarji).

Upokojencev in rentnikov pa imamo po starih pravilih okoli 2150, po novih pravilih pa okoli 3500. Iz vsega tega je razvidno, da se

s tekočimi dohodki nikakor ne morejo kriti izdatki, ampak da se je končno morala načeti mesto 300 komaj 15 milijonska rezerva, da še dobe naši ubogi izčrpani tovariši vsaj to malenkostno, že itak 3 krat znižano pokojnino. Dosedaj se je vršila sanacija samo z našimi žrtvami. Prispevki so stalno rastli a pokojnine so kljub temu padle na tako zvano miloščino. Toda tega je dovolj. Proletarski želodci so skrčeni do skrajne meje in pas se pritegniti več ne da. Zato je tukaj treba druge pomoči. Država, banovina in občine se bodo morale zginiti in pokazati zanimanje za stvar, ki po svojem pomenu ni čisto enostavna. Če gre v konkurz in propade to zavarovanje se bo naložilo občinam nevzdržno breme v obliki upokojencev, ki naj bodo vsled bližajoče se katastrofe brez pokojnine. Zato so se na shodu sprejele tozadevne resolucije in odposlale na vsa merodajna mesta: kr. vlado, bansko upravo in prizadetim občinam.

Poročala sta tudi, kako nujna potreba je, da se čim prej izvede obdavčenje premoaga. 5 Din od producirane tone na vso državo. Prav tako pa tudi na uvožen premoag in vso ostalo produkcijo rudnin v državi. Ta denar se steka v pokraj. pokoj. sklad, iz katerega dobivajo naši staroupokojenci mesečne doklade. Ako bi se ta davščina raztegnila na celo državo (sedaj plačujejo to samo podjetja drav. banovine) bi se tu nabrale ogromne vsote, ki bi lahko nudile marsikomu pomoč. Ali bo prišlo kdaj do tega?

Končno smo se pogovorili še marsikaj o lokalnih razmerah, nakar se je shod zaključil na splošno zadovoljnost vseh navzočih. Dragi tovariši, le enotna fronta in skupni nastop ter zanimanje oblasti v sličnih zadevah nas bo rešilo bližajoče se katastrofe.

Potek shodov na Jesenicah in Javorniku

Jesenice, 30. septembra.

Dolgo je že od tega, kar je nesla posebna deputacija v Belgrad resolucije, ki so bile sprejete na skupščini gl. bratovske skladnice v Ljubljani 9. junija t. l. Nato se je 26. avgusta vršila v Zagrebu anketa, na kateri se je razpravljalo o predlogu zakona za sanacijski fond pokojninskega zavarovanja naših bratovskih skladnic. Na tej anketi so se končno vse glavne bratovske skladnice zedinile na enoten predlog. Ako se bo ta predlog izvedel, bi doteklo v sanacijski fond od davka na producirane rudnine v državi okrog 32 milj. dinarjev.

To so važna vprašanja, ki terjajo sodelovanje tudi od delavstva. Delavstvo — kovinarji kakor rudarji so na tem problemu zelo interesirani, saj zavisi od tega, ako se izvede ali ne, obstoj ali propast pokojninskega zavarovanja naše bratovske skladnice. Pa ne samo delavstvo, tudi drugi bodo občutno prizadeti, ako bi se teh borih pokojnin ne bilo več. Trgovci in obrtniki — posebno pa naše občine. Žal, da se ravno slednje za to tako malo zanimajo.

Da se informira delavstvo in se podpre borba in predlogi bratovske skladnice za to težko vprašanje, se je v nedeljo vršil v Krekovem domu na Jesenicah javen shod. Shod je bil razmeroma zelo dobro obiskan. Otvoril in vodil ga je tov. Gaser. Govoril je tov. Rozman iz Ljubljane, ki je v izčrpnem statističnem referatu pokazal vse nevzdržno stanje tega zavarovanja.

Vzkliki začudenja in ogorčenja so se čuli, ko je govornik omenjal, da g. župan jeseniške občine ni

ničesar ukrenil na resolucijo, ki so jo predložili l. 1932 upokojenci krajevnih bratovske skladnice na Jesenicah radi sanacijskega vprašanja pokojninskega zavarovanja bratovske skladnice.

Grajalo se je tudi, da »Slovenec« ni priobčil poročil o tem vprašanju, ki so mu jih poslali krajevni dopisniki. Ako ima prostor za vsa različna zadržanja, naj potem podpre tudi tako važna vprašanja kot je sanacija pokojninskega zavarovanja naše bratovske skladnice. To ni zadeva samo članov JSZ marveč vsega delavstva in tudi ostale javnosti. Saj bo na tisoče upokojencev padlo v breme privatne in občinske oskrbe, ako bo zavarovanje propadlo. Na shodu sta toplo pozdravljena govornika tudi tov. Diacci iz Hudejame in Ustar iz Zagorja. Želeli je, da bi tovariši rudarji večkrat prišli med nas kovinarje.

Predlagane resolucije so bile soglasno sprejete. Tov. Pogačnik od SMRJ je predlagal, da naj bi se taki shodi vršili skupno. Pojasnilo se je, da smo dovolj dolgo čakali na to, da bi prišli in poročali oni, ki so v upravi gl. bratovske skladnice in bili v Belgradu. Ker smatramo, da je treba to borbo za izvedbo zakona za sanacijski fond kar bolj učinkovito podpreti je prav, da so naši rudarji in kovinarji sprožili to važno zadevo.

Javornik, 30. septembra 1934.

Finančni položaj pokojninske blagajne naše bratovske skladnice je vedno bolj obupen. Pasiva oz. primanjkljaj je vsak mesec večji. Predlog zakona

za sanacijski fond, na katerega so se končno zedinile vse bratovske skladnice v državi, bi se moral v najkrajšem času uveljaviti. Ker je to zadeva, ki mora pri njej sodelovati tudi delavstvo, je JSZ s strok. odbori kovinarjev in rudarjev sklenila izvesti v rudarskih in kovinarskih revirjih javne shode, na katerih se bo o tem poročalo in se sklenili primerni ukrepi, da se stvar kaj bolj učinkovito podpre.

Tako se je v nedeljo, 30. p. m., vršil pri nas javen shod, ki je bil zelo lepo obiskan. Kot glavni govornik je o sanacijskem vprašanju naše bratovske skladnice govoril tov. Pukšič Lojze. S svojim ognjevitim govorom je prikazal vse gorje, ki čaka naše upokojence kakor tudi aktivne člane, ako bi zavarovanje propadlo. Govoril je tudi naš kovinarski tajnik tov. Rozman iz Ljubljane.

V debato so živahno posegali tov. Glavič, Oniš in g. župnik Žbontar.

Shoda sta se udeležila tudi tov. rudarja Diacci iz Hudejame in Ustar iz Zagorja. Oba sta se oglašila k besedi in poudarjala, da mora med rudarji in kovinarji biti čim več skupnega dela. Za svoje besede sta bila nagrajena z živahnim pritrdjevanjem. Nato je tov. Pukšič prečital resolucije, ki so bile vse soglasno sprejete. Dotičnim, ki vedno vpijejo, da so sami oni pravi delavski zastopniki, so taki shodi dobra lekcijska.

Vsled pomanjkanja prostora priobčimo resolucije v prihodnji številki.

Kovinarji

Jesenice. Krajevna bratovska skladnica na Jesenicah je izdala sledeči razglas: Za mesec oktober 1934 se določa sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah, ki velja za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče in sicer: 7. oktobra g. dr. Kogoj Frančišek, 14. oktobra g. dr. Kogoj Frančišek, 21. oktobra g. dr. Čeh Milan, 28. oktobra g. dr. Kogoj Frančišek.

Guštanj. Pri nas smo v mezdnem gibanju. SMRJ je odpovedal pri jeklarni kolektivno pogodbo in se bo tako sklepala nova. Na našo zahtevo naj bi se pri tem delu nastopilo enotno, kar bi bilo brezdvoma važno in tudi potrebno, se nam je reklo, da bo vse to uredil SMRJ sam, — da so namreč samo socialisti delavska strokovna organizacija, mi pa meščanska.

Znano pa nam je, da gg. marksisti drugje ne govorijo tako, vsaj tam ne, kjer so v manjšini. Tako so na primer vložili kolektivno pogodbo pri tovarni Peko v Trzinu vse tri strokovne organizacije, kljub temu, da je socialistov in narodnih socialistov v podjetju neznatno število in ima naša organizacija v tem podjetju nad 80% vsega organiziranega članstva.

Pa tudi na Jesenicah vemo, da se ne dela tako. Tudi tam se je po zaslugi naše strokovne organizacije ustvarila enotna fronta, od katere ima tamkajšnje delavstvo velike koristi.

Ako se postopanje naših »pristnih delavskih voditeljev« v tem pogledu ne bo spremenilo, bomo poskrbeli, da socialisti tudi tam, kjer smo mi v večini, ne bodo prišli do besede. Koliko in kakšne koristi bo od tega imelo delavstvo, je drugo vprašanje. Kdor previsoko leti, rad nizko pade.

Lesno delavstvo

Duplica. V četrtek, dne 27. sept. t. l., se je vršil na Duplici članski sestanek naše strokovne skupine lesnega delavstva. Zastopnik centrale nam je obrazložil važnejše določbe pravil in zakonov za obstoj in delovanje strokovne organizacije. Poudarjal je zlasti, da ima delavstvo zakonito pravico ustanavljati in združevati se v strokovni organizaciji v zaščito svojih socialnih in gospodarskih interesov. Delodajalci na celi črti preganjajo organizirano delavstvo, posebno pa one delavce, kateri so postavljeni na vodilna mesta organizacije. V očeh delodajalcev je vsak zaupnik delavstva ali funkcionar organizacije samo hujskač. Delodajalci se poslužujejo vseh mogočih sredstev, da odstranijo take zaupnike in funkcionarje iz podjetja po geslu: udari pastirja... V Remčevi tovarni na Duplici je bilo pred kratkim odpovedano delo 12 delavcem, med katerimi so glavni funkcionarji naše strokov-

Marksisti v pravi luči

Kranj. Naši marksisti vedno bolj spoznavajo, da se majo njihova karijera med delavstvom. Nikakor pa ne morejo doumeti, zakaj jim delavstvo obrača hrbet in jim ne zaupa. Morda pozabljajo, da so celo vrsto let odpirali oči proletariatu in da je ta proletarijat slednjič, čeprav počasi vendar le prišel do spoznanja, da od marksizma nima prav ničesar pričakovati. Če pa vzamemo še to, da so naši marksistični voditelji v praksi mnogo bližje meščanski (kapitalistični) zavesti kot marksistični, potem naj se ne čudijo, ako jih delavstvo na celi črti odklanja. Njihova klaverna vloga v delavskem strokovnem pokretu, kakor tudi v delavskih socialnih ustanovah dokazuje dovolj jasno, da so zaigrali in doigrali in da niti sami nimajo vere v svoj marksizem. Zelo jim je hudo, da tudi kranjsko delavstvo ne mara za nje in da se v vedno večjem številu pridružuje vrstam krščanskih socialistov v trdni veri, da je Jugoslovanska strokovna zveza edina prava delavska strokovna organizacija, ki je dosledna in brezkompromisna borbilica za delavske socialne in gmotne pravice.

Res je, da kranjsko delavstvo počasi spoznava važnost in potrebo prave delavske strokovne organizacije. Meščanski marksistični voditelji so s svojim delom vzeli delavstvu vsako zaupanje v strokovne organizacije. Delavstvo je že zdavnaj spoznalo, da marksisti rabijo delavske strokovne organizacije zgolj za zaščito koristarstva svojih prvkov v delavskih socialnih ustanovah, katere smatrajo za edin svoj monopol. Koliko jim je na tem, da si delavstvo izboljša svoj mizerni položaj, se vidi ravno v njihovem postopanju in zadržanju napram naši strokovni organizaciji ozir. borbi, ki jo izvaja organizacija v zaščito delavstva.

Kakšni borci za delavske pravice so, se je prav karakteristično pokazalo ravno v Kranju. Ko je delavstvo tovarne Ika stopilo v borbo

pod vodstvom Jugoslovanske strokovne zveze in to za čisto upravičene zahteve, so kranjski marksisti, katerih gnezdo se nahaja v tovarni Semperit, igrali vlogo razbijačev s tem, da so na tihem razširjali vesti, da je delavstvo zapeljano. Vemo, da so imeli pri tem svoje namene, ki niso bili v interesu delavstva v Iki, niti v interesu ostalega delavstva kranjske industrije. Če bi bili marksisti resnični pokretaši, bi podpirali borbo delavk v tovarni Ika. Ker pa gre njim le za interese lastne organizacije, je njihova vloga pri tem za vsakega razumljiva. Njihov interes je, da naša organizacija ne doseže uspehov, ker bi bilo s tem še prej konec njihove karijere med delavstvom.

Dovolili so si celo, da se iz borbe v Iki norčujejo. Neki marksistični prvak na svojem sprehođu po Kranju toči krokodilove solze, ker delavstvo noče v njihove vrste. Delavstvo pravi, če smo že sužnji, smo rajši sužnji le enega gospodarja, kot pa dveh. V svoji onemoglosti jezi se je ta mož obregnil ob borbo delavk v Iki. Sicer na take demagoške fraze in zavijanja ter laži ne odgovarjamo. Radovedni pa smo, kakšno obleko je imel ta prvak, ko se je sprehajal po Kranju. Vemo samo to, da ga kranjsko delavstvo ni klicalo, ker je že davno sito raznih postopačev, ki živijo na njihov račun. In če je ta tako dobro informiran o poteku borbe v Iki, bi moral pač tudi vedeti, da so ves čas stavke v tovarni Ika zaposlene nekatere delavke, ki so idejne pristašnje marksizma. Ne vemo, kakšno obleko imajo te delavke. Oblecite vsaj svoje pristaše v delavsko oblačilo, če ga sami nočete obleči. Delavstvo v Kranju kakor tudi drugod pa prav dobro ve, da so marksisti odigrali in da jih ne bo rešilo ne tako, ne tako oblačilo.

Sirite „Delavsko Pravico“!

ne skupine. Te odpovedi opravičujejo z pomanjkanjem dela. Resnica pa je drugačna. Par dni pred to odpovedjo se je po želji podjetja vršilo dvakratno glasovanje za podaljšanje delovnega časa od 8 na 10 ur. Delavstvo je vselej glasovalo proti 10 urnemu delavniku in to čisto iz stvarnih razlogov. V tem je tudi iskati vzroke za odpust naših funkcionarjev. V preganjanju našega članstva ima podjetje zelo dobre pomagače med takozvanimi »plavimi«, ki se poslužujejo nečednih denunciacij samo zato, da bi se izkazali vredni zaupanja gospoda delodajalca. Slišali smo, da se celo podjetju gabiyo take denunciacije. Sestanek je močno ožigosal in obsodil take klečeplazce in odklanja vsako skupnost z ljudmi, ki so vse drugo prej kot poštene in zavedni delavci. Radi odpovedi same je bila sprejeta resolucija, ki je bila poslana podjetju. Vse pošteno delavstvo stoji za nami in se bomo kljub vsem oviram ramo ob rami borili za zmago pravice nad krivico. Naša organizacija stoji trdno na braniku delavskih gmotnih, socialnih in moralnih pravic, zato korajžno naprej.

Zdraviliški delavci

Slatina-Radenci. Strokovna organizacija zdraviliških delavcev je predložila upravi zdravilišča več predlogov in zahtev, od katerih je uprava nekatere uvaževala in uredila, kakor smo želeli. Veliko pa jih je ostalo še nerešenih. Predlogi so šli predvsem za tem, da se naj uredi delovni čas, nadurno delo in delo akordantov. Dlje je bila zahteva, naj se uredijo in popravijo krivice, ki se gode posameznim delavcem, kakor tudi, da se uredi delovni red po predpisih novega obrtnega zakona in sklene nova kolektivna pogodba. Predloge oziroma resolucijo je podpisalo vse delavstvo. Upamo da bo podjetje te naše vseskozi objektivne in upravičene želje upoštevalo. Nikomur nečemo delati krivice, ne želimo pa, da bi se delala tudi nam. Le močno in strumno organizirani bomo kos

delu in nalogam, ki se nam stavljajo na pot. Ako hočemo reda od drugih, ga moramo prvo poznati tudi mi. Le tako ako bomo napram podjetju in organizaciji vršili vsestransko svoje dolžnosti, moremo pričakovati izboljšanja naših razmer.

Delavska kultura

Javornik. Letos smo obhajali 40 letni jubilej krščansko soc. gibanja med Slovenci. Prvi, ki je to gibanje započel, je bil naš nepozabni dr. Jan. Ev. Krek. Dolgo let ga že krije črna zemlja, spomin na njega pa je ostal. Da se njegova dela ne pozabijo priredimo v nedeljo 7. oktobra ob pol 8 zvečer »Krekov večer«.

Spored je naslednji: Godba, petje, deklamacija, branje Krekovih spisov, govor o njegovem delu in igrokaz »Tri sestre«, spisal dr. Jan. Ev. Krek. Tega večera se udeležijo in govori o delu Kreka naš sivolasi tovariš Jože Gostinčar. Tovariši, delavci! Naša dolžnost je, da se vsi udeležimo tega večera in oddolžimo njegovemu spominu.

Razno

Celje. Z nedeljskim sestankom smo dokaj zadovoljni. Kljub temu, da v zadnji Pravici nismo mogli objaviti kdo pride iz Ljubljane, se nas je zbralo lepo število na sestanku, ko smo zvedeli, da pride med nas načelnik JSZ tov. Srečko Žumer. Njegove odkrite besede je delavec zelo potreben, saj se v njej jasno vidi naša velika krivda v malomeščanstvu, nezavednosti svojega stališča, sleparjenje današnje družbe z delavstvom, ko kričijo močotci o krizi, sami se pa istočasno nahajajo cele mesece na letoviščih. — Tov. predsednik Krajnc je poročal o stanju v Westnovi tovarni, v kateri je včlanjenih že lepo število delavcev v JSZ. Delavstvo je tam v boju za novo kolektivno pogodbo, zato je treba predvsem skupnosti za dosego svojih pra-

Viničarski vestnik

Več smisla za samopomoč!

Tolikokrat se sliši med viničarji, češ, nikogar ni na svetu, ki bi hotel delavskemu človeku pomagati vsaj v največji stiski. Če je torej za nas tu taka usoda in če ima večina že tako prepričanje, ko pa še potem čakamo, čemu še potem toliko držite roke navzkriž in ne mislite, da bi vsaj eden drugemu medsebojno pomagali. Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača. Tako tudi dinar do dinarja, ki ga zbiramo v organizaciji, bodisi kot članarino, ali kot posmrtnino, zato da si medsebojno pomagamo v slučaju bolezni in smrti katerega svojcev. Ali to ni nič, če se dobi od organizacije do 80 Din bolniške podpore, do 100 Din telesno nezgodne podpore, 50 Din porodniške podpore in 1000 Din posmrtninske podpore. Je to za današnje čase tako malenkostno? Kdor ni z malim zadovoljen, velikega vreden ni. Tako vsi tisti viničarji, ki niso organizirani in ki ne plačujejo v posmrtninski sklad. Z majhnim ne morejo začeti, zato pa tudi velikega nikdar ne bodo dosegli.

Torej! Kdor ni preveč lahkomišeln in vodi račune tudi v svojem skromnem viničarskem gospodarstvu, tak je že davno uvidel koristi naše organizirane samopomoči, uvidel je tudi, da brez organizacije kakšne druge pomoči ni. Kdor pa se temu odteguje, tarna in žaluje zakaj ni plačeval še le tedaj, ko bi imel dobiti, pa nič ne dobi, ta ni niti uvideven viničar, niti dober gospodar, še manj pa skrben družinski oče, ker zanemarija svojo dolžnost ravno tam, kjer bi on in njegova družina mogla imeti največ koristi. Viničarji in viničarke! Pridobite vsakega v našo organizacijo, da bo nam samopomoč po njej obilnejša in sigurnejša, sami pa redno plačujte, tako članarino in posmrtnino.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Tu pa bi se na dan 27. septembra morale vršiti kar štiri viničarske razprave. Plemeniti Ivan je obtožil Škrinjar Alojza, da mu ne da pogojene krave, da mu je snel vrata v veži, zabranil shrambo za krompir in prostor na podstrešju. Prišlo je do sporazuma: Škrinjar da viničarju takoj pogojeno kravo, še tisti dan natakne nazaj vrata, odstopi pa mu tudi prostor na podstrešju. Stanovanje bosta zaklepala oba z enim ključem, katerega bosta sporazumno shranjevala na dogovorjenem mestu. — Tkalec Ivan je obtožil Gvida Pongraca, graščaka na Dornovi pri Ptujju, da mu ne izplača 811 Din zaslužka. Zastopnik vinogradnika ing. Avgust Gobec je takoj položil 400 Din viničarju na roko, ostanek pa se je zavezal izplačati

vic. Sestanka sta se udeležila tudi tov. A. Lešnik in Brilej ki sta med drugim doprinesla živahnost razgovorov, posebno pa besede tov. Žumra. Na koncu se je še pozvalo članstvo k sodelovanju pri proslavi, katero pripravljamo. Pristopite in pomagajte, da dokažemo našo misel.

Čudno postopanje OUZD v Celju

Čudne razmere pri OUZD v Celju. OUZD je institucija, katere skrbi za zdravje svojih članov in njih svojcev, ter jim v slučaju bolezni nudi zdravniško pomoč. Tudi v svojih pravilih ima OUZD opozorilo, da naj vsak, kdor se čuti bolnega, takoj sčee zdravniško pomoč, ker se bolezen v začetku hitreje ozdravi in ima zavod s tem manj stroškov. Zgodilo se je, da je mož iskal zdravniško pomoč. Kmalu za njim je zbolela žena in šla k zdravniku. Vsaki materi, ki ljubi svoje otroke, je največ na tem, da so njeni otroci zdravi. V kratkem razdobju oboli tudi otrok te družine. Skrbna mati ga pelje k zdravniku. Zdravnik pa mesto, da bi otroka pregledal, nahluli mater v pričo drugih bolnikov, če misli, da je urad samo za njeno družino in če mislijo vedno stati pri njem. — Zdravnik kot inteligent bi moral vedeti, da se z ženami, pa četudi so delavke, govori vljudno, zavedati pa bi se moral tudi tega, da je v uradu o radi nas, ne pa, da smo mi člani urada radi njega. Če se g. zdravnik tega ne zaveda ali noče zavedati, ali če je prezaposlen, je bolje, da mesto prepusti drugim, ki zastonj čakajo na zaposlitev. Mož te družine je zavarovan že nad 15 let, žena nad 10 pri omenjenem zavodu nepretrgoma. Oba poznamo kot zavedna delavca in člana naše organizacije in dobro vemo, da jima niti na misel ne pride izkoriščanje ampak le v skrajnih slučajih iskati zdravniško pomoč, kar je tudi njihova pravica. Zahtevamo, da se napravi red in se vsi ti in slični slučajji v naprej onemogočijo.

do 4. oktobra 1934. Sporazum je bil popoln. — Sterniša Jakob je obtožil Zadravec Terezijo iz Slančevsi, da mu ne izplača zaslužka in da mu je nepravilno odpovedala službo. Glede zaslužka se je razsodilo, da se mora z viničarjem takoj napraviti račun in izvršiti izplačilo. Težja je bila razsodba glede datuma službene odpovedi, ker je vinogradnica imela zanesljivo pričjo, da je službo odpovedala prvo avgustovo nedeljo, torej v zakonitem roku. Viničar je dobil potem tudi svoje priče in bo prihodnja razprava pokazala, kdo ima prav.

Izpred viničarskih razsodišč.

Na Pesnici je bila razprava na predlog viničarja Roj Karola. Zahteva od vinogradnice Lešnik Amalije 2000 Din odškodnine zato, ker se prelomila sklenjeno viničarsko službo in mu je knjižice vrnila. Viničar bi lahko drugje dobil službo, ako ne bi bil tukaj že najet. Komisija ni prišla do soglasja, ker so bili predsednik in zastopnik vinogradnice mnenja, da to ni nič, če viničar knjižico nazaj dobi, ker si potem lahko pač drugo službo poišče. V smislu zakona pa je to nekoliko drugače. Če kdo pogodbo brez pravega vzroka in enostransko prelomi, ta je dolžan zato sopogodbenu vrniti s tem vso nastalo škodo. Zadevo bo razsodilo sodišče.

Nameščenci

Ljubljana. Odbor je v eni svojih zadnjih sej sklenil, da se bodo vršili redno vsak ponedeljek od 20—21 zvečer v prostorih JSZ na Miklošičevj c. 22-I diskusijski večeri. Razpravljali bomo tovariško o vseh tekočih in aktualnih problemih, ki se tičejo nas nameščencev. Vse tovariše člane vabimo, da se teh večerov v čim večjem številu udeleže. Vsak teden en večer posvetimo organizaciji.

To in ono

† Lojze Golobič. V Ljubljani je umrl kulturni urednik »Slovenca« g. Lojze Golobič šele v 32. letu starosti. Pokojnik je bil globokoveren in je iz tega neusahljivega vira življenja zajemal moč proti vsem življenjskim bridkostim, ki jih dandanes doživlja slovenski dijak in inteligent. Kljub vsem težavam, ki se dandanes pojavljajo vsakemu poštenemu in dobromislečemu izobražencu, je bil vedno veselega in vedrega čela. Pokojniku želimo, da Boga, ki ga je v življenju tako globoko ljubil, uživa v večnosti!

V Zagrebu je umrl g. Bogoslav Jošt, predsednik Del. zbornice v Zagrebu in glavni tajnik Saveza grafičnih radnikov Jugoslavije. Pri zadnjih volitvah v Del. zbornico je nastopil kot nosilec liste URSS proti Haramini kot nosilcu liste ORSS. Pokojniku se ima posebno tiskarsko delavstvo veliko zahvaliti za odlične uspehe, ki jih je po njegovem prizadevanju dosegala organizacija tiskarskega delavstva. Naj sveti pokojniku večna luč!

Javornik. Ponesrečil se je v tovarni naš tovariš Jože Rozman. Stroj za ravnanje pločevine mu je zmečkal prste na roki. Želimo mu skorajšnjega okrevanja.

Št. Vid nad Ljubljano. V ljubljanski javni bolnišnici je v ponedeljek umrl član naše skupine Keržič Franc. Zaposlen je bil pri mizarškem mojstru Erjavcu na Brodu. Bolan je bil dobrih 14 dni. V najlepših letih, star je bil 19 let, je moral zapustiti to solzno dolino. Naj mu bo Bog milostljiv. Preostalih pa naše tovariško sožalje.

»KARITAS« oddelku Vzajemne zavarovalnice se javno zahvalim za točno izplačilo zavarovalnine po smrti Laznika Lovrenca in ta zavod vsakomur priporočam.

Vrhovci, 1. oktobra 1934.

Franc Velkovrh.

Izdatki za zdravila

Stroški za zdravila so znašali v l. 1933 30 milijonov Din ali 11,6% vseh dohodkov. Povprečno pride izdatkov za zdravila na posameznega člana 57,68 Din. Izdatki za zdravila so napram številu bolnikov zelo majhni.

Ameriške stavke

(Roosevelt popravlja kapitalistični red)

Krpanje kapitalizma

Delavstvo širom kontinenta prihaja do spoznanja, da se mora za boljši kos kruha tudi samo boriti, in sicer organizirano. Kajti dasi so v vladi demokratske stranke prevladovala v začetku močne socialno reformne tendence, je treba vendar vedno pomniti, da je tudi ta stranka meščanska, stranka, ki je v bistvu za sedanji kapitalistični gospodarski red. Hočejo le »demokratizacijo gospodarstva«, to se pravi omiliti preveč krvavo izkoriščanje, odpraviti »izrodke« kapitalizma in vpeljati nekako »vzajemno sodelovanje« med delavci in kapitalisti pod nadzorstvom vlade. To se pravi prilično isto, kar se danes vsej meščanski Evropi vidi tako moderno in kar je začel Mussolini v Italiji in drugod poskušati, to je neki »korporacijski red« ali »postanovljenje«. Pomniti je tudi treba, da so dokaj močni kapitalistični vplivi v vladi sami. Tudi v Ameriki prihaja do izraza prepričanje, da je sedanji red popolnoma zavožen in da bi bilo treba ustvariti nekaj novega. Vendar se kakor drugod povsod tudi tu postavljajo le nove oblike in uvaja se malo socialne preskrbe, bistveno pa ostaja vse pri starem. Kapitalistom se ne namerava vzeti niti trohica njihove svete zasebne lastnine, delavec pa ostane še naprej mezdnj suženj.

Same komisije

Ni torej niti zdaleka misliti na to, da bi meščanska vlada prisilila kapital k popuščanju. Tudi če bi to moč imela, bi tega ne storila. Pa take moči niti nima. Delavstvo je čakalo vse do zadnjih mesecev skozi vse leto na izboljšanje in se zanašalo na vladne posredovalne odbore in komisije, ki pa vsi skupaj niso nič opravili. Največkrat se je razglasil kak jalov za delavstvo škodljiv sporazum, ali pa je ostalo mezdnj razmerje, kakršno je bilo preje.

Delavstvo je razočarano

Prijela se ga je nevolja proti vladi, ki je obljubljala v volivni borbi radikalne spremembe v korist delavstva, sedaj pa si nič ne upa proti kapitalu opraviti. Zato so vse stavke zadnjih mesecev izraz spontane nevolje delavstva nad neznosnim stanjem. Te stavke imajo skoraj revolucionaren zalet in kažejo, kako globoki prepadi zevajo v družbi.

Stavka tekstilcev

Iz istih, zgoraj navedenih razlogov kot nedavno stavka v San Franciscu je izbruhnil sedaj občudovanja vreden stavkovni pokret v tekstilni industriji. Delavstvo te industrije je najbolje organizirano. Vodi ga bistroumen, izšolan strokovnik Francis J. Gorman. Zveza tekstilcev je sklenila te-le zahteve: 1. Znižanje delovnega časa na 34 ur tedensko; 2. mezde ostanejo pri tem nedotaknjene; 3. zaradi organizacije odpušteni delavci se morajo takoj sprejeti nazaj; 4. zveza tekstilcev je edina zastopnica delavstva te industrije; 5. ustanovi naj se razsodišče za poravnavo mezdnih sporov. Te zahteve so bile sporočene industriji, a so bile brez vsega zavrnjene. Delavci so izjavili, da so pripravljeni se pogajati. Kapital se za to izjavo ni niti zmenil. Delavstvo je zato sklenilo začeti s stavko. Začela se je 4. septembra in ko to pišemo, še traja, kapitalisti so skorajda neizprosni. Tudi vlada s posredovalnimi predlogi ne opravi nič.

Umljivo, da bo moralo delavstvo skoraj gotovo zelo popustiti in da ne bo doseglo niti toliko, kolikor bi mu šlo po vladinih kodeksih. Kajti vlada se prav gotovo ne bo postavila na stran delavstva, ampak koleba in niha sem in tja in hoče biti »nepristranska«, to se pravi ne tič ne miš. Industriji prihaja prav silna brezposelnost, ko se dnevno ponujajo desetisoči in so pripravljeni delati za vsako mezdo. Stavko močno kvari še neorganizirano delavstvo, ki hodi na delo.

»Nemiri«

Zato ni čudno, če se pojavljajo pretepi in nemiri, ko hočejo stavkajoči zabraniti delo stavko-kazom. Pa tudi industrija sama skrbi za nemire. Kajti prav dobro ve, da se na ta način najlažje zlomi še tako strumno organizirana stavka. Imajo namreč nastavljeni celo armado svojih detektivov izzivačev, ki so največ krivi nemirov. Ti plačani izzivalci so v Ameriki prav običajna pojava pri vseh stavkah.

Zato so tudi vse stavke krvave. Oblast, ki hoče »vzdržati red«, čisto razumljivo ob izbruhih nemirov dela za industrijo. Tudi pri tej stavki je bilo aretiranih že čez tisoč »nemirnežev«, katere bodo spravili v — koncentracijska taborišča. Kako se bo stavka iztekla, bomo pa še poročali.



ZVEZNA ORGANIZACIJA SAVEZA
GRAFIČNIH RADNIKA JUGOSLAVIJE V LJUBLJANI
SPOROČA VSEMU ČLANSTVU IN VSEM, KI SO GA
POZNALI, DA JE 1. OKTOBRA UMRL NAŠ ZASLUŽNI
ČLAN IN VODITELJ GRAFIČNEGA DELAVSTVA

BOGOSLAV K. JOŠT

I. TAJNIK SGRJ

Z NJEGOVO SMRTJO JE UTRPELO GRAFIČNO DELAVSTVO TEŽKO IZGUBO — OHRANILO GA BO V LEPEM IN TRAJNEM SPOMINU, SAJ BO V DELIH SVOJIH ŽIVEL VEČNO

V LJUBLJANI, DNE 2. OKTOBRA 1934

GLAVNI ODBOR

Z »Delavsko Pravico« vršimo prodor, zato mora biti vsak delavec njen naročnik!